

A földgáz- és a termékdíjakról

A Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetségének műszaki választmánya szakmai fórummal kibővített választmányi ülést tartott szeptember 25-én a MOSZ-székházban. Bali Gábor, az Energiq Kft. ügyvezetője a 11/2016. (XI. 14.) MEKH-rendelet alkalmazásáról tartott előadást és konzultációt a 2018–2019-es gázévvvel kapcsolatban, és egyben bemutatta a rendelet módosításával összefüggő feltételeket. Balog Lilla, az EnviroLand Bt. ügyvezetője az Európai Unió Hulladékgazdálkodási Stratégiájáról tartott előadást, különös tekintettel a mezőgazdasági eredetű – környezetvédelmi termék-díjas – műanyag hulladék ártalmatlanításának előírásaira és hasznosításának lehetőségeire.

Bali Gábor azzal kezdte tájékoztatóját, hogy a földgázpiacra egy speciális helyzetben lévő fogyasztói körre továbbra is érvényes az a korábbi megállapítás, miszerint azoknak a felhasználóknak – tipikusan mezőgazdasági felhasználókról van szó –, akik a földgázt nem a téli hidegben használják, hanem más időszakban (szezonálisan), ne kelljen fizetniük a téli igényekhez szabott kapacitásdíjat.

Még az előző évezredben született az a jogszabályi lehetőség az érdekképviselők javaslatára, hogy a lekötött kapacitásdíj 100 százalékának kifizetése helyett nekik csak 5 százalékot kelljen fizetniük, vagyis a kedvezményük 95 százalékos volt. Azonban a magyar földgázpiac növekedésével egyre jobban szűkültek a javaslat elfogadásakor még meglévő kapacitások. Emiatt szigorítottak a szabályozáson, és 2015-ig fokozatosan csökkent a kedvezmény mértéke, és ma már a 95 százalékos egykori kedvezmény helyett a valóságban csak 85–90 százalékos kedvezményről beszélhetünk.

A 2015-ös év fordulópont volt a hazai szabályozásban, mert az uniós irányelvekhez igazodva be kellett vezetnünk a szabványos kapacitástermé-

keket a piacokon. Erre azért van szükség, hogy a tagországok gond nélkül kereskedhessenek velük. A kapacitástermékeket a rendszer üzemeltetőjétől – ebből háromféle van: szállítói engedélyes, elosztói engedélyes, tárolói engedélyes – a kereskedők veszik meg, akik kiszolgálják az ügyfeleket. A másik betartandó elv, hogy a felhasználókat nem lehet diszkriminálni.

Magyarországon 2015-ig úgy szólt a jogszabály, hogy a mezőgazdasági felhasználók és az aszfaltkeverők kedvezményesen hozzáférhetnek a kapacitásokhoz. Ennek 2015-ben vége szakadt, mert az EU szabályozása ezt nem tette lehetővé. Hivatalosan a „szezonális” fogalom is megszűnt, helyette „nem téli igényekről” beszélhetünk. Téli igények alatt alapvetően a fűtési igényt kell érteni, mondta a szakember.

A Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (MEKH) 2015-ben jelezte, hogy az addigi szabályozást meg kívánja szüntetni. Erre a hírre az érdekképviselők, köztük a MOSZ is lépett: tájékoztatták róla a hivatalt, a minisztériumot, a döntéshozókat, hogy milyen nagy terhet róna a gazdálkodókra a kedvezmény megszüntetése. A hivatal és a döntéshozók elfogadták az

érdekképviselők javaslatokat, és a rendeletet valóban módosították, de a kedvezményeket csak fokozatosan vezetik ki. A fokozatos kivétel azt jelenti, hogy a kedvezményes kapacitáslekötési díjakat 2019. október 1-jéig biztosan nem szüntetik meg. Az uniós irányelvek azt is lehetővé tették, hogy a szabványos kapacitástermékek között megjelenjenek olyan új termékek, amelyeknél nem kell egy évre lekötni a kapacitást, hanem a felhasználó negyedévre, egy hónapra, hétre, napra vagy napon belül néhány órára is igényelhet felhasználókapacitást. Ezt a lehetőséget a fogyasztói végpontokon is megteremtették, vagyis már most is lehet élni ezzel. Egy éve jelentősen csökkent a túllépési pótdíj mértéke is: ha valaki túllépi az igényelt kapacitást, akkor a napidíjnak csupán a négyszeresét kell befizetnie, ami néhány tízezer forintnál nem több (korábban az éves díj 150 százalékát kellett fizetni túlfogyasztás esetén, ami egy-egy esetben több millió forint is volt). Ha a hivatal holnap megváltoztatná az egész rendszert, és kivezetné a 95 százalékos kedvezményt, akkor az új szabályozással is van kiút, mert lehetőség van rövid távú kapacitáslekötést vásárolni, hangsúlyozta az előadó.

A földgázpiaci modell a lakos számára nem könnyen értelmezhető. A 11/2016 MEKH-rendeletben a felhasználó, a rendszerhasználó, a tároló, a szállító és az elosztó kifejezésekkel találkozhatunk. Az, hogy a rendszer használója hogyan veheti igénybe a tároló-, szállító- és elosztórendszerket, a kereskedőkre vonatkozik. A végső felhasználónak a rendszerhasználóval kell szerződést kötnie. Például ha az elosztói engedélyes túllépést mér, a kereskedőnek szabja ki a bírságot, aki a büntetési

tételt nyilvánvalóan áthárítja a végső felhasználóra. Bali Gábor azt tanácsolta, hogy mielőtt a kereskedő bármilyen pótdíjat kiterhelne, előtte meg kell győződni róla, hogy a kereskedőt valóban „megbűntették-e”.

A rendeletben módosult az a szabály is, hogy a téli fogyasztási időszakra lekötött éves és negyedéves legnagyobb összes kapacitás legfeljebb fele lehet a nem téli fogyasztási időszakra lekötött legnagyobb kapacitásnak. Megszűnt az a szabály, amely alapján utólag vizsgálni kellett, hogy április 1. és október 31. között a tényleges gázfogyasztás meghaladja-e a november 1. – március 31. közötti gázfogyasztást. Ha meghaladta, akkor nem járt a kedvezmény. Egyetlen műszaki feltétel maradt, ez pedig a téli és a nem téli kapacitások aránya. Az érthetőség kedvéért Bali Gábor példán mutatta be, hogy a 0,5 százalékos arányt nem szabad átlépni, ugyanis ha azt átlépi a felhasználó, akkor nem jár a kedvezmény, és a díj 100 százalékát kell megfizetni. A végső fogyasztónak ügyelnie kell arra, hogy a téli elszámolási időszakban mikor használja a szárítót, mert októberi, novemberi és decemberi szárítás esetén többet kell fizetni. Ezen belül októberre az éves díj 1/365-öd, novemberre a 2/365-öd, míg decemberre a 3/365-öd részét.

Előadása után rövid interjút adott lapunknak **Bali Gábor**.

♦ **Ügyvezető úr, mennyire befolyásolja a gáz ára a kapacitásdíjakat?**

– A gáz ára három tételből áll össze: a gázmolekula árából (ez az energia ára), a rendszerhasználati díjból, amit a gazdának kell fizetniük, és az adójellegű tételekből.

♦ **Profitorientált-e a rendszer fenntartása?**

– Ez jogszabályban rögzített; alapvetően annyi nyereséget enged meg a rendszerüzemeltető cégeknek a hivatal, amennyit a jogszabályban előírt a szabályzó. A lakosság tekintetében gyakorlatilag nincs elismert nyereség, míg a versenypiacon, ahol a mezőgazdasági fogyasztók is vételeznek, ott valamikorra árréssel működnek a cégek. Természetesen a rendszerüzemeltetők arra panaszkodnak, hogy nem kapnak elég pénzt a szabályozás miatt, a felhasználók viszont arra panaszkodnak, hogy túl sokat kell fizetniük.

♦ **Hány régióra osztották fel az országot a szolgáltatók szempontjából?**

– Tíz régió van, amelyek közül négyet lehet kiemelni: a TIGÁZ régióját, ahol a MET a tulajdonosa az elosztói engedélyesnek, az E-ON területét, és az NKM-et, amely a volt ÉGÁZ-DÉGÁZ-területet jelenti, a negyedik pedig a főváros. A többi hat kisebb régiót lát el, egy-egy települést jelentenek, ezek nem számottevők.

♦ **Azonosak-e az elosztók díjai?**

– Nem, területenként eltérnek, ami abból következik, hogy a MEKH minden egyes elosztói engedélyesre kiszámolja, hogy mennyi árbevételt kell kapnia, és ez nem azonos.

♦ **Hogyan kaphat segítséget egy cég?**

– Úgy, hogy több cég összeáll és konzorciumot hoz létre – olyat, amilyenben én is tanácsadóként dolgozom, hiszen az Energia Beszerző Konzorciumnak több, mint 120 cég a tagja. A szakmai kérdésekről minden hónapban hírlevelet küldünk a tagjainknak, amiben tájékoztatjuk őket, hogy mire számítsanak, és hogy hogyan kell eljárni az egyes ügyekben. Akinek erre nincsen szakembere, az csatlakozhat egy konzorciumhoz. Így el tudja kerülni azokat a veszélyeket, amelyekre az előadásomban is felhívtam a figyelmet.

Arra is ügyelni kell, hogy -5 Celsius-fokos napi átlaghőmérséklet alatt a végfelhasználó a téli hónapokban nem használhatja a kedvezményes díjat. Jó hír viszont, hogy a hivatal határidőt szabott a pótdíj beszedésére. A rendelet szerint a szezonális kapacitás jogosulatlan igénybevételéről szóló adatszolgáltatást, vagyis a számlát június 30-ától 30 napon belül el kell juttatni a végfelhasználóhoz. Ha ez nem történik meg, akkor hatályát veszti a pótdíj kiszámlázása. Bali Gábor végül arra is felhív-

ta a figyelmet, hogy a kapacitás rövid távú lekötésével is hozzá lehet jutni a kedvezményhez, amennyiben elmulasztottuk az adott évre előre lekötni a szükséges kapacitást.

A mezőgazdasági műanyag hulladékok közé tartoznak egyebek között a mezőgazdasági fóliák, az agrofólia, csövek, ládák, rekeszek, a bálaháló, a növényvédő szeres göngyöleg, egyéb vegyszeres kannák, hordók, műtrágyás bigbagek, a takarmányos vagy vetőmagos műanyag és papírszakok stb. A hazai gyakorlat

alapján a növényvédő szeres göngyöleg visszagyűjtése és hasznosítása szinte teljesen megoldottnak tekinthető, hiszen a Cseber begyűjtőrendszerének keretében ezek a hulladéktípusok külön költség nélkül visszavihetők a termékek forgalmazóinak. A hulladék növényvédő szeres göngyöleg kezelésére nézve a 103/2003. (IX.11.) FVM-rendeletet előírsai az iránymutatók.

A mezőgazdasági műanyag hulladékok kezelésével kapcsolatban **Balog Lilla** elmondta, hogy a hulladékok elégetése mellett, hogy illegális, környezetvédelmi és

Balog Lilla: mielőbb szükség lenne a környezetvédelmi és hulladéktörvény módosítására

egészségügyi szempontból is a legrosszabb megoldásnak számít – nem beszélve arról, hogy komoly, esetleg több száz ezer forintos környezetvédelmi bírságot vonhat maga után. A műanyag hulladékok lerakása sem a legjobb megoldás, mert az egyik legfontosabb környezetvédelmi cél a hulladék eltérítése a lerakóktól. Szintén a lerakás ellen hatnak a jelentős lerakói díjak is. A hazai gyakorlatban szemléletváltásra van szükség, ma már érdemes volna anyag- vagy energiaforrásként tekinteni a hulladékokra. A mezőgazdasági hulladékoknak még mindig csak kis része kerül energetikai célú hasznosításra, főként a szennyeződések (szerves anyagok, szermaradványok) és a hulladékok anyaga miatt.

A mezőgazdasági műanyag hulladékok kezelése kapcsán az előadó elmondta, hogy a hulla-

dékok újbóli használatával, illetve anyaguk hasznosításával lehet a leginkább érvényesíteni a környezetvédelem szempontjait. Mindkét hasznosítási módnak az a legfontosabb feltétele, hogy az arra szánt műanyag tiszta legyen, se szermaradványt, se egyéb szennyező anyagot ne tartalmazzon, ugyanis akkor a hulladékhasznosító megtagadja az átvételét.

A hazai gyakorlattal korántsem lehetünk elégedettek. Amellett, hogy ma a mezőgazdasági csomagolási hulladék legnagyobb része lerakóba kerül, még a csomagolási hulladékok hasznosításának vagy kezelésének a költségei is a végfelhasználót terhelik.

A hazai gyártók és forgalmazók jogszabályi kötelezettségük ellenére még vevői kérésre sem mindig hajlandók átvenni a csomagolási hulladékot (műtrágyás, vetőmagos vagy egyéb zsák), így az eleve átruházott termékdíjon felül a hulladékkezelési díjak is a végfelhasználó gazdálkodókat terhelik.

Az előadáson részt vevők hozzászólásai és visszajelzése alapján e problémák megoldása érdekében párbeszédre van szükség a csomagolt mezőgazdasági termékek gyártóival, forgalmazóival, illetve szabály-módosításra is szükség lehet. Az előadó jelezte továbbá, hogy szükség lenne a környezetvédelmi és hulladéktörvény módosítására, hiszen rendszeres – bár szerencsére nem mindennapos – probléma az illegális hulladékelhelyezés. A jelenlegi szabályozás szerint, amennyiben az illegálisan lerakott hulladék tulajdonosa nem azonosítható, akkor annak a területnek a gazdája a felelős a hulladék szakszerű elszállításáért, kezeléséért, akinek a területére a hulladékot illegálisan lerakták. Ennek költsége veszélyes hulladék esetében (pl. festékes göngyöleg, elem, akkumulátor, elektronikai berendezés stb.) több száz ezer forintos, talaj- vagy talajvízszennyezés esetén pedig milliós költséget jelenthet.

H. GY.